

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 65/2012-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. marca 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti I. J., B., zastúpeného advokátkou JUDr. L. D., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/15/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/15/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/15/2007 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. I. J. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia I. J. v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jeho advokátky JUDr. L. D., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 65/2012-9 zo 7. februára 2012 prijal na ďalšie konanie sťažnosť I. J., B. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/15/2007.

Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že 27. februára 2007 sťažovateľ podal okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým sa od N. P. a mal. M. Ž. domáhal zaplatenia sumy 600 000 Sk (19 916,35 €) s prísl., z titulu zmluvy o pôžičke uzavretej s ich právnym predchodcom – poručiťel'om E. H. Tomuto návrhu predchádzal návrh sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia z 25. januára 2007, ktorý okresný

súd uznesením č. k. 9 C/15/2007-51 z 18. mája 2007 zamietol, čo následne odvolací súd potvrdil. Taktiež ďalší návrh sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia zo 14. januára 2008 okresný súd uznesením č. k. 9 C/15/2007-101 zo 14. februára 2008 zamietol, čo odvolací súd potvrdil. Napriek tomu, že okresný súd vykonal viacero pojednávaní – 22. apríla 2009, 10. júna 2009, 22. júla 2009 a 24. mája 2010, vo veci dosiaľ (takmer po piatich rokoch od začatia konania) meritórne nerozhodol, čím je ohrozená aj návratnosť pohľadávky z poskytnutej pôžičky.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/15/2007 porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby okresnému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 €.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 2022/2012 z 27. februára 2012 vyjadrila predsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla:

„Vec napadla na tunajší súd dňa 25. 1. 2007. V období od nápadu veci do septembra 2009 možno konštatovať, že sudca konal vo veci plynulo a bez prieťahov. Od zrušenia termínu pojednávania v septembri 2009 až dosiaľ, t. j. február 2012 však musím s poľutovaním konštatovať, že vo veci dochádza k neodôvodneným prieťahom subjektívnym zavinením zákonného sudcu. Z uvedeného dôvodu považujem sťažnosť sťažovateľa za dôvodnú.“

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 9 C/15/2007, ktorý si ústavný súd vyžiadal na previerku, vyplýva, že procesné úkony vo veci boli vykonané tak, ako ich uviedol sťažovateľ vo svojej sťažnosti. Uznesením z 15. marca 2007 okresný súd priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Pojednávania nariadené okresným súdom boli odročované pre účely doplnenia dokazovania (listinné dôkazy, výsluch svedkov, pripojenie súvisiacich spisov). Pojednávanie nariadené okresným súdom na 21. september 2009 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu. Listami zo 17. septembra 2010 adresovanými S. p., Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

a Krajskému dopravnému inšpektorátu v B. okresný súd zisťoval majetkové pomery sťažovateľa. Uznesením z 13. januára 2012 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie týkajúce sa určenia pravosti podpisu L. H. v zmluve o pôžičke a čestnom vyhlásení.

Predsedníčka okresného súdu v uvedenom vyjadrení a právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 8. marca 2012 uviedli, že netrvajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/15/2007.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na zaplatenie sumy 600 000 Sk (19 916,35 €) s prísl. z titulu zmluvy o pôžičke uzavretej s právnym predchodcom odporkyne v 1. rade a odporkyne v 2. rade – porúčiteľom Ľ. H. Ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd zároveň pripúšťa čiastočnú faktickú zložitosť veci z dôvodu potreby znaleckého dokazovania, avšak poukazuje na to, že žiadna skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku posudzovaného konania.

2. Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd nezistil také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať, že významnou mierou prispel k predĺženiu posudzovaného konania.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Preskúmaním spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 15/2007 ústavný súd zistil, že napadnuté konanie začalo 25. januára 2007 podaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, resp. 27. februára 2007 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu. Z dôvodu odvolaní sťažovateľa proti rozhodnutiam okresného súdu o zamietnutí jeho návrhov na nariadenie predbežného opatrenia sa vec od 29. júna 2007 do 12. septembra 2007 a od 16. júna 2008 do 27. novembra 2008 nachádzala na odvolacom súde. V roku 2009 okresný súd vykonal viacero pojednávaní pre účely zistenia skutkového stavu veci. Po zrušení pojednávania pre práceneschopnosť zákonného sudcu (dĺžku ktorej zo súdneho spisu nemožno zistiť, pozn.) nariadeného na 21. september 2009 bol ďalší termín pojednávania stanovený na 24. máj 2010, pričom toto pojednávanie bolo z dôvodu doplnenia dokazovania odročené na neurčito. Ústavný súd konštatuje, že po tomto období bol okresný súd takmer rok a osem mesiacov nečinný, a to až do 13. januára 2012, keď uznesením nariadil znalecké dokazovanie týkajúce sa určenia pravosti podpisu Ľ. H. v zmluve o pôžičke a čestnom vyhlásení. Zo zápisnice z pojednávania konaného 10. júna 2009 (č. l. 153) vyplýva, že právny zástupca odporkyne v 1. rade už vtedy navrhol vykonanie znaleckého dokazovania z rovnakého dôvodu. Ústavný súd preto konštatuje, že

nariadenie znaleckého dokazovania po tak dlhej dobe svedčí aj o nesústredenom postupe okresného súdu. Hoci predmetné konanie trvá viac ako päť rokov, okresný súd vo veci meritórne nerozhodol. Zbytočné prieskumy v napadnutom konaní napokon priznala aj predsedníčka okresného súdu.

S prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu, najmä na zistenú nečinnosť a nesústredený postup okresného súdu, ako aj doterajšiu dĺžku posudzovaného konania ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C/15/2007 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil, že došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/281/2006 konať bez zbytočných prieskumov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €.

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia, pri určení ktorého ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé

finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistený stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 9 C/15/2007 ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie v sume 1 500 €, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právna zástupkyňa sťažovateľa si v sťažnosti uplatnila trovy konania v sume 269,58 €.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 269,58 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2012) v sume po 127,16 € a dva režijné paušály v sume po 7,63 €, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2012